

## Nut en noodzaak compliance programma mededingingsrecht

Het mededingingsrecht heeft de afgelopen jaren een onstuimige groei doorgemaakt. Steeds vaker worden hoge (miljarden) boetes opgelegd aan ondernemingen. Dergelijke boetes kunnen niet alleen grote financiële gevolgen hebben maar ook tot forse imagoschade leiden. Door de invoering van een passend compliance programma worden medewerkers bewust gemaakt van de (on)mogelijkheden in het mededingingsrecht en wordt de naleving van de regels gestimuleerd. Een inbreuk op de mededingingsregels kan hiermee worden voorkomen of in ieder geval tijdig worden vastgesteld.

### MEDEDINGINGSRECHT STEEDS MEER OP DE VOORGROND

De Europese Unie is een open markteconomie gebaseerd op de beginselen van vrije concurrentie. Concurrentie stimuleert de behoefte om te innoveren, nieuwe veelbelovende activiteiten te starten en betere diensten en meer keuzes tegen lagere prijzen aan te bieden. Om dit concurrentieproces te beschermen zijn verschillende vormen van samenwerking of afstemming verboden. Denk hierbij aan prijsafspraken en afspraken om de markt te verdelen. Ook in verticale relaties moet men geducht zijn op mededingingsissues. Een veelvoorkomend fenomeen is het opleggen van bindende (wederverkoop)prijzen aan afnemers. Hiernaast is het misbruiken van een economische machtspositie, door bijvoorbeeld te hoge of juist te lage prijzen te hanteren, verboden.

Het mededingingsrecht heeft de afgelopen jaren een vlucht genomen. De [Autoriteit Consument & Markt](#) (hierna: “ACM”) en de [Europese Commissie](#) treden steeds actiever op tegen de eerder genoemde overtredingen en leggen steeds vaker forsere boetes op. De boetes kunnen oplopen tot 10% van de (concern)jaaromzet van een bedrijf. Ook de betrokken leidinggevenden zijn niet veilig, ACM en sommige andere Europese mededingingsautoriteiten beschikken over de bevoegdheid om hoge individuele boetes op te leggen. Hiernaast voorziet de wetgeving in sommige lidstaten zelfs in vrijheidsstraffen voor personen die bij algemene inbreuken op de concurrentiewetgeving en/of bepaalde vooraf vastgelegde inbreuken – bijvoorbeeld manipulatie van aanbestedingsprocedures – betrokken zijn.

Daarnaast worden er [steeds meer](#) *follow-on* (schade)procedures gestart door gedupeerde afnemers van het kartel.

ACM [adviseert](#) bedrijven uitdrukkelijk om een compliance programma te introduceren. Een dergelijk programma komt een bedrijf alleen maar ten goede. “*Daarmee is het compliance programma ook een vliegwiel voor innovatie. Innovatie door concurrentie.*”, aldus ACM. Ook de Europese Commissie [stimuleert](#) bedrijven om een effectief compliance beleid te voeren.

### VOORDELEN COMPLIANCE PROGRAMMA

Een gedegen compliance programma kan ervoor zorgen dat risico's worden verkleind of in ieder geval (tijdig) worden gesignaleerd. Het zal een bedrijf helpen de risico's en mogelijke schade te beperken, mocht het onverhoopt betrokken raken bij een verboden afspraak. Hierbij moet worden gedacht aan boetes, reputatieschade, diskwalificatie van bestuurders, nietigheid van contractsbepalingen, tijdrovende en kostbare onderzoeken van ACM en de Europese Commissie en civiele schadeclaims van afnemers. De detectie van een inbreuk kan ook leiden tot immuniteit of verlaging van een boete indien een bedrijf een inbreuk uit zichzelf bij ACM of de Europese Commissie meldt. Daarnaast zullen medewerkers signalen van een inbreuk op het mededingingsrecht bij andere (concurrerende) organisaties sneller en makkelijker herkennen en tijdig afstand van gedragingen kunnen nemen en dit (intern) melden. Ook stelt het medewerkers in staat te signaleren wanneer de eigen organisatie slachtoffer is. Door beter op de hoogte te zijn van de “spelregels” zullen medewerkers bewuster te werk gaan en sneller juridisch advies inwinnen over potentiële

mededingingsrechtelijke vragen. Tot slot is een cultuur van compliance een essentieel onderdeel voor een ethische bedrijfscultuur en een goed bedrijfsimago.

### **GEEF HET GOEDE VOORBEELD**

Een compliance programma is gebaseerd op een aantal elementen. ACM heeft een aantal vaste onderdelen [benoemd](#) waaruit een compliance programma moet bestaan. Deze onderdelen zorgen ervoor dat het voornaamste doel, de naleving van de mededingingsregels binnen het bedrijf, wordt bereikt.

- Het is van belang dat het compliance programma wordt ondersteund door de leidinggevenden.
- Het programma moet aangeven wat verboden handelingen voor het bedrijf zijn.
- Het programma moet gelden voor het hele bedrijf maar moet duidelijk aangeven waar de meeste risico's liggen.
- Permanente educatie. Medewerkers moeten regelmatig bijgeschoold worden.
- Medewerkers moeten verklaren dat ze zich houden aan de regels door bijvoorbeeld een integriteitsverklaring te tekenen.
- De risico's moeten worden bewaakt door het opzetten van een monitoringssysteem.
- Er moet een protocol bestaan voor de behandeling van meldingen van mogelijke overtredingen. Ook moeten er regels en richtlijnen zijn voor eventuele disciplinaire maatregelen.
- Het bedrijf moet het programma regelmatig updaten.

De Europese Commissie en ACM hebben aangegeven dat bij het bepalen van het boetebedrag rekening wordt gehouden met de bijzondere situatie van een onderneming. De aanwezigheid van een compliance programma wordt echter niet als een boeteverlagende omstandigheid beschouwd. Juist om die reden is het van belang een compliance programma effectief en structureel in te voeren en te blijven vernieuwen. Alleen dan kan een dergelijk programma ertoe leiden dat overtredingen tijdig worden gesignaleerd en boetes worden voorkomen.

### **ONAFHANKELIJK ADVIES**

Uiteraard kan een bedrijf zelf een compliance programma opzetten. Veel bedrijven kiezen er echter voor om hiervoor een onafhankelijk expert in te schakelen. Voor een medewerker (zoals een bedrijfsjurist of compliance officer) kan het soms lastig zijn binnen de eigen organisatie het nut en de noodzaak van het compliance programma duidelijk te maken. Ook kunnen andere medewerkers soms terughoudend zijn met het geven van openheid van zaken aan een directe collega of leidinggevende. Een onafhankelijke derde zal vaak nog beter in staat zijn het belang van een effectief compliance programma te benadrukken. Ook zal een externe deskundige vaak nog beter in staat zijn om vragen objectief te beoordelen en te beantwoorden. Dit zal niet alleen de scholing van de medewerkers maar ook de risicoanalyse en de preventie van overtredingen binnen het bedrijf ten goede komen.

### **OPZETTEN COMPLIANCE PROGRAMMA**

Vanzelfsprekend kost het opzetten van een compliance programma tijd en geld. Indien u echter een goed functionerend compliance programma heeft opgezet en actief doorvoert, zullen de baten opwegen tegen de lasten. Het opzetten van een dergelijk programma kan snel en gedegen gebeuren, zeker met externe deskundige hulp. Variërend van het bedrijf en het gewenste programma kan een dergelijk programma binnen één maand worden opgezet en geïntroduceerd. Naast de hiervoor genoemde onderdelen kunnen andere mogelijke onderdelen in een programma zijn:

- risicoanalyse van uw bedrijf met behulp van interviews en/of een check van uw contracten en correspondentie;
- verplichte gedragsregels voor medewerkers bij contact met marktpartijen, deze kunnen worden opgenomen in de arbeidsovereenkomst of het employee handbook;
- jaarlijkse vragenlijst voor medewerkers over de toepasselijkheid van regelgeving (als onderdeel van de permanente educatie);
- (anonieme) helpdesk voor medewerkers.

Elk bedrijf heeft een andere cultuur en structuur. Dit maakt dat de risico's per organisatie kunnen verschillen. Het opzetten van een compliance programma vormt dan ook maatwerk. Maverick Advocaten N.V. adviseert graag over het opzetten of aanpassen van een programma dat het beste bij uw organisatie past.

## Contact

**Maverick Advocaten N.V.**

Barbara Strozziilaan 101  
1083 HN Amsterdam  
T +31 20 240 22 70  
[www.maverick-law.com](http://www.maverick-law.com)



**Martijn van de Hel**

T +31 20 240 22 72

M +31 6 21 210 853

[martijn.vandehel@maverick-law.com](mailto:martijn.vandehel@maverick-law.com)



**Diederik Schrijvershof**

T +31 20 240 22 73

M +31 6 81 364 318

[diederik.schrijvershof@maverick-law.com](mailto:diederik.schrijvershof@maverick-law.com)